

LOKĀLS SOLIS AR GLOBĀLU IETEKMI

P

Pasaulē aizvien lielāka uzmanība tiek pievērsta klimata politikas sasaistei ar labklājību, nodrošinot sinerģisku ietekmi uz klimata jautājumiem. Arī ANO organizētajā Klimata rīcības samītā tika uzsvērts, ka nepieciešama ekonomiku transformācija vēl nepieredzētā apjomā. Šīs transformācijas pamatā ir vajadzība pārdomāt prioritātes, kas virza mūsu lēmumus un politikas, lai nodrošinātu saskaņotību starp klimata un vispārējiem labklājības mērķiem.

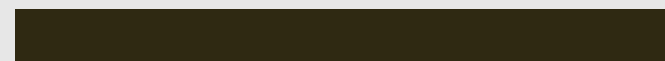
Ko tas nozīmē banku darbībā? Bankas nav organizācijas, kas darbojas atrauti no apkārtējās vides un sabiedrības norisēm, bet gan ekonomikas sistēmas sastāvdaļa, tāpēc arī tām jāiesaistās *labklājības pārveidā*. Proti, bankas kā finansētājas un naudas aizdevējas var pārnest šo labklājību, šos labumus uz ilgtspējīgiem uzņēmumiem un projektiem.

Vārdu *ilgtspējīgs* tagad lieto daudz un bieži. Kas tad īsti ir ilgtspējīgs? Ilgtspējīgs nozīmē atbalstošs, veicinošs un palielinošs; tāds, kas nekaitē videi vai nenoplicina dabas resursus, vienlaikus veicinot ekoloģisko līdzsvaru ilgtermiņā. Arī zaļais finansējums sen vairs nav marketinga, bet gan pilsoņu apziņas izpausme. Šodien tas vienlaikus ir arī praktisks apsvēruma, runājot par finansējuma piesaistes iespējām un izmaksām. Paredzams, ka ar laiku šie principi tiks noteikti regulatīvā līmenī, tāpēc, piemēram, bankas, kas jau būs ieviesušas ilgtspējīgu un zaļu projektu finansēšanu, būs rīkojušās apsteidzoši un atradīsies soli priekšā pārējām.

Viena no zaļā finansējuma izpausmēm ir zaļās obligācijas, kuru izcelsme ir Skandināvija. Kas ir zaļā obligācija? Tas ir tāds pats vērtspapīrs, ko iegādājas investori, bet tas jau sākotnēji ir piesaistīts noteiktiem reitingu aģentūras rādītājiem, kas



Viktors Bolbats,
Baltic International Bank valdes priekšsēdētājs,
Finanšu nozares asociācijas Stratēģiskās attīstības
komitejas līdzpriekšsēdētājs

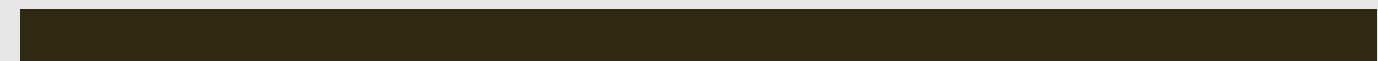


atspoguļo zaļā faktora klātesamību. Uzņēmums, kas emitē zaļo obligāciju, jau uzreiz pauž tirgum informāciju, ka aizņemtos līdzekļus izmantos videi un sabiedrībai draudzīgiem projektiem. Latvijā šādi piemēri ir *Latvenergo* un *Altum* zaļo obligāciju emisijas.

Skandināvijas pieredze rāda, ka zaļais finansējums var būt arī izdevīgāks. Ja uz galda blakus noliekam divas dažādas obligācijas – vienu zaļo un vienu regulāro –, tad secinām, ka zaļā obligācija parasti var būt izlaista par zemāku cenu, tātad finansējums potenciāli ir lētāks. Tas ir vēl viens apliecinājums, ka zaļais finansējums sen vairs nav tikai subsidētas iniciatīvas, bet vērtīgi un ienesīgi projekti. Arī Latvijā obligāciju emitēšana kā papildu iespēja piesaistīt līdzekļus uzņēmumu izaugsmei kļūst aizvien populārāka.

Patlaban ļoti aktuāls un Latvijā maz apspriests termins, turklāt tieši saistīts ar ilgtspējīgu uzņēmumu finansēšanu, ir taksonomija. Eiropas Savienības (ES) taksonomija ir klasifikācijas rīks, lai palīdzētu investoriem un uzņēmumiem identificēt videi draudzīgas ekonomiskās aktivitātes. Kāpēc taksonomija ir tik svarīga? Jo Eiropai nepieciešams piesaistīt privāto kapitālu ilgtspējīgām aktivitātēm. Lai sasniegtu noteiktos klimata mērķus, papildus jāpiesaista 175–290 miljardi eiro privāto investīciju. Taksonomiju piemēro finanšu tirgus dalībniekiem attiecībā uz finanšu produktiem vai uzņēmumu obligācijām, ko tirgo kā ilgtspējīgus finanšu produktus. Kā jau iepriekš minēju, precīzai lietu definēšanai ir ļoti liela nozīme, tāpēc taksonomijas mērķis ir standartizēt ekoloģiski ilgtspējīga ieguldījuma jēdzienu visā ES, tādējādi atvieglojot ieguldījumu ekoloģiski ilgtspējīgās saimnieciskās darbībās. Eiropas mēroga regulējums un vienoti

LAI EKONOMISKO AKTIVITĀTI IEKLAUTU ES TAKSONOMIJĀ, TAI JĀATBILST VISMĀZ VIENAM VIDES MERKIM, NENODAROT BŪTISKU KAITEJUMU PĀRĒJIEM PIECIEM.



standarti var labvēlīgi ietekmēt zaļo finanšu instrumentu (piemēram, zaļo obligāciju, hipotekāro aizdevumu energoefektīviem mājokļiem) pakalpojumu sniegšanu un stiprināt tirgus dalībnieku uzticību šiem instrumentiem.

Lai ekonomisko aktivitāti iekļautu ES taksonomijā, tai jāatbilst vismaz vienam vides mērķim, nenodarot būtisku kaitējumu pārējiem pieciem. Seši taksonomijas vides mērķi ir šādi: klimata pārmaiņu mazināšana; spēja pielāgoties klimata pārmaiņām; ūdens un jūras resursu ilgtspējīga izmantošana un aizsardzība; pāreja uz aprites ekonomiku; atkritumu apjoma samazināšana un otrreizējā atkritumu pārstrāde; piesārņojuma mazināšana un kontrole; veselīgu ekosistēmu aizsardzība.

Taksonomija raida nopietnu signālu korporācijām un citiem privātajiem uzņēmumiem, investoriem, bankām un valsts iestādēm par nākotnes ekonomikas tendencēm, investīciju iespējām un riskiem. ES taksonomija nodrošina lielāku skaidrību investoriem, emitentiem, politikas veidotājiem un regulatoriem. Šādi tiek apvienoti starptautiski vides aizsardzības mērķi ar investīciju praksi un dots skaidrs signāls par aktivitātēm, kuras saskan ar vides mērķiem.

Taksonomija ietekmēs arī banku kreditēšanas politiku, un šeit ir mājasdarbs bankām, proti, izglītēt klientus par finansējuma pieejamību vietējā kapitāla bankās – gan kredītu, gan obligāciju emitēšanas formā. Finanšu nozares asociācijas kreditēšanas indeksa jaunākie dati uzņēmējdarbības segmentā liecina, ka šogad Latvijā uzņēmēju spēja un vēlme aizņemties ir sasniegusi rekordaugstu līmeni, kreditēšanas indeksam pieaugot līdz 114 punktiem pretstatā 110 punktiem gadu iepriekš. Protams, katrai bankai ir atšķirīga stratēģija, biznesa modeļi un iespējas,

bet jau tagad vietējā kapitāla bankas aizvien straujāk ienāk vietējo uzņēmumu kreditēšanas segmentā. Tā ir arī viena no būtiskākajām *Baltic International Bank* jaunā biznesa modeļa iespējām, jo mazo un vidējo uzņēmumu kreditēšana ir peļņu ģenerējošs veids, kas vienlaikus ļauj ilgtspējīgā manierē atbalstīt vietējos uzņēmumus. Esam gatavi vietējo ekonomiku atbalstīt vēl lielākos apjomos, tāpēc notiek banku diskusijas ar regulatoru par iespējām pārskatīt kapitāla pietiekamības rādītājus. Prognozes liecina, ka vietējā kapitāla bankas var tautsaimniecībā iepludināt kopumā ap 220 miljoniem eiro. Patlaban taksonomija ir vadlīniju veidā, bet ar laiku šīs vadlīnijas veidos ietvaru ES tiesību aktiem un regulējošajiem noteikumiem, nosakot nepieciešamību papildus standarta kritērijiem uzņēmumu kreditēšanā un finansēšanā izvērtēt arī to ilgtspēju. Jāsaprot, ka finanšu sektoram – privātajam kapitālam – ir nozīmīga loma pārejā uz klimatam neitrālu ekonomiku. Taksonomijas mērķis ir nodrošināt praktiskas vadlīnijas politikas veidotājiem, dažādu nozaru pārstāvjiem un investoriem, kā vislabāk atbalstīt un investēt ekonomiskajās aktivitātēs, kuras veicina klimatam neitrālu ekonomiku. Tiek aptverti visdažādākie sektori, tostarp enerģētika, transports, lauksaimniecība, ražošana, informācijas un telekomunikāciju tehnoloģijas, nekustamais īpašums. **RI**